

TÜRK EDEBİYATINDA İLKLER

- İlk yazılı ürünler, Türk adının geçtiği ilk Türkçe metin – Orhun Yazıtları
- Orhun Yazıtlarını ilk okuyup çözümleyen – Danimarkalı bilgin Thomsen’dir.
- İlk Mesnevi, İlk didaktik şiir örneğimiz ve aruzla yazılan ilk eserimiz – Yusuf Has Hacip’in yazdığı Kutadgu Bilig (11.yy)
- İlk sözlük – Kaşgarlı Mahmut’un Divanü Lügati’t Türk’üdür.
- İlk biyografik eser – Ali Şir Nevai’nin – Mecalis’ün Nefais
- Tasavvuf alanında ilk şair – Ahmet Yesevi’dir. (? 1166)
- İlk anı türü örneği – Babür Şah – Babürname’dir.
- İlk gezi türüyle eser – Evliya Çelebi’nin Seyahatnamesi’dir.
- İlk fabl örneği – Şeyhi’nin Harname’sidir.
- Divan Edebiyatında mahallileşme akımının temsilcisi ve şarkıyı icat eden: Nedim’dir.
- İlk özdeyiş örneklerini veren: Ali Bey / Lehçet’ül Hakayık
- İlk roman çevirisi – Fenelon’dan – Telemak (Yusuf Kamil Paşa)
- İlk roman örneği – Şemsettin Sami – Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat.
- İlk edebi roman – Namık Kemal – İntibah (Sergüzeşt-i Ali Bey)
- İlk tarihi roman – Namık Kemal – Cezmi (1880)
- İlk köy romanı – Nabizade Nazım – Karabibik (1890)
- İlk realist roman – Recaizade Mahmut Ekrem – Araba Sevdası.
- İlk psikolojik roman – Mehmet Rauf – Eylül’dür.
- İlk modern roman örnekleri –Halit Ziya Uşaklıgil – Mai ve Siyah – Aşk-ı Memnu.
- İlk tezli (bir görüşü savunan) romanımız – Nabizade Nazım – Zehra.
- İlk öykü örneklerini – Ahmet Mithat Efendi – Letaif-i Rivayat (Bilinene göre ilk)
- Batılı anlamda ilk öyküye örnek – Samipaşazade Sezai – Küçük Şeyler.
- İlk tiyatro çevirileri – Ahmet Vefik Paşa – Moliere’den yapmıştır.
- Sahneye konulan ilk tiyatro eseri – Namık Kemal – Vatan Yahut Silistre.
- Şinasi’nin Edebiyata kazandırdığı ilkleri şunlardır:
- İlk batılı anlamda tiyatro “Şair Evlenmesi” (1859)
- Şinasi’nin ilk şiir çevirileri – Racine, Lamartine ve Fenelon’dandır.
- Şinasi’nin ilk ilk fabl çevirileri – Fransız şair La Fontaine’dendir.
- İlk makale örneği – Mukaddime (Tercüman-ı Ahval’de yayımlandı.)
- Noktalama işaretlerini ilk kullanan kişi Şinasi’dir.
- İlk özel gazete – Tercüman-ı Ahval (1860) Şinasi ve Agâh Efendi
- İlk epik tiyatro örneği – Haldun Taner – Keşanlı Ali Destanı’dır.
- İlk uyaksız şiir – Abdülhak Hamit Tahran yazmıştır.
- Divan şiirinin ilk şairi – Hoca Dehhani’dir.
- İlk pastoral şiir örneklerini – Abdülhak Hamit Tahran – Sahra’da vermiştir.
- İlk resmi gazete – Takvim-i Vakayi (1831)
- İlk yarı resmi gazete – Ceride-i Havadis (1840)
- İlk dergi örneği – Münif Paşa Mecmua-ı Fünun’dur.
- İlk mizah dergisi – Teodor Kasap’ın çıkardığı “Diyojen”.
- İlk antoloji – Harabat (Ziya Paşa)
- İlk günlük (batılı anlamda) Direktör Ali Bey “Seyahat Jurnalı”
- Yer adları bakımından zengin sözlük – “Lehçe-i Osmanî” – Ahmet Vefik Paşa
- Batı anlayışındaki ilk edebiyat tarihçemiz – Fuat Köprülü
- Edebiyatımızdaki milli dönemin açılmasına öncülük eden – Mehmet Emin Yurdakul